

Mgr. Jan Krása, Ph.D.

Katedra psychologie, Pedagogická fakulta, MU

Vývojová psychologie 3 porod a novorozené reflexy

Úkol na příště:

1. Co je to attachment (citová vazba, připoutání)? Jaké jsou jeho základní typy?
2. Jaký mají tzv. vlčí děti typ attachmentu?
3. Vymyslete dvě otázky, které vás o attachmentu napadají?

Porod

Porod: jediná fyziologická bolest.

4 doby porodní:

1. doba: Kontrakce, zaniká čípek a otevírají se porodní cesty. Otevření na cca 10 cm. Trvá i několik hodin.
Aplikace anestezie?
 2. doba: vlastní porod. Měl by trvat do 1 hodiny.
Aplikace oxytocinu. Matka musí tlačit a těší se na kontrakce. Dotepání pupečníku. Oddělení dítěte.
 3. doba: porod placenty.
 4. doba: ošetření porodních zranění.
- Porodní cesty se léčí cca 6 týdnů = „očistky“, odtud i „šestinedělí“.

Problém s porodem u *Homo sapiens*:
Pánev se výrazně změnila po osvojení si
bipedie. Problém spočívá v průměru lebky
dítěte.

Ostatní savci rodí „bezbolestně“.

Porod

- Potřeba je: klid, ztlumení světla,
- položení dítěte na matčino břicho = *bonding*; dítě si najde cestu k prsu a posléze začne sát mlezyivo
- (otec při matce? = žádné žertíčky)

Porod

Průměrně: 3,3-3,5 kg x
50cm

Nejdramatičtější krok
v prozatímním životě?

Organismus dítěte se
odděluje od
organismu matky.

Po porodu leží dítě na
pevně podložce a
vnímá svoji hmotnost
zcela jinak.

Dítě je vystaveno
intenzivnímu osvětlení,
relativnímu chladu,
hluku ...

Musí samo dýchat,
přijímat potravu,
vyměšovat a udržovat
svoji tělesnou teplotu.

...

Mění se i tělo a
psychika matky.

Matka -

Poporodní blues – až 80% rodiček; vyčerpanost, rozlada. „Slabší nervy“ má asi každá matka.

Poporodní deprese – až 10 %; těžký smutek, pocity beznaděje, neschopnost rozvinout kladný vztah k dítěti nebo naopak úzkostlivá péče a strach, že „nejsem dobrá matka“, nezáměr o okolí, těžká vyčerpanost

Poporodní psychóza - méně než 1 % rodiček, nekontrolovatelná úzkost, extrémní výkyvy nálad, poruchy koncentrace a vnímání času, dezorientace, případně i halucinace, bludy... ; obvykle 2 – 4 týden po porodu, útlum v řádu měsíců

Novorozenec

Rudimenty tělesné: kostrč, slepé střevo, osmé zuby... ?

Druhy chování (Brazelton, 1967) v podstatě navazují na prenatální stav: hluboký spánek, lehký spánek, dřímota, klidný bdělý stav, aktivní bdělý stav, pláč.

Vývoj mozkové kůry

- Nejprve dozrávají vizuální a senzo-motorická centra

Gazzaley: Exploring the Crossroads... (YouTube)

Vrozené reflexy – závan genů?

Naše tělo je vybaveno cca 47 reflexy.

Již čerstvý novorozenec disponuje mnoha reflexy.

Mnohé z nich (cca 17 primitivních reflexů) do pár měsíců zanikají.

Některé z nich však **zůstávají**: dýchací reflex, mrkací, polykací, sací, žvýkací, čéškový (patelární), rohovkový (pupilární) aj.

Vrozené **reflexy** jsou biologicky a „ekologicky“ účelné (sací, polykací, zvracecí, kýchací, rohovkový aj.), ale i rudimentární = neúčelné (úchopový r., Moroův r. ad.).

Otázky:

- 1. Co je to (v kontextu vývojové psychologie) SIDS?
- Jakým způsobem bylo získáno poznání o SIDS?
- Může výskyt SIDS v rodinné anamnéze rodičů být rizikovým faktorem vzniku SIDS u jejich dítěte?
- Dechový monitor. Ano či ne?

Otázky:

Novorozenecké= vrozené reflexy

- **Hledací reflex** – funguje ihned po narození.

Slouží nalezení prsní bradávky. Mizí ve 4. měsíci.
Dítě leží na zádech, pošimráme ho na jedné straně tváře a ono tím směrem natačí hlavičku a otevírá ústa.

<https://www.youtube.com/watch?v=boCLcNtOOEQ>

- **Sací reflex** – spouští se receptory na horním patře

- **Úchopový reflex**

dítě je schopno se od 2 hodin po porodu chytit člověka a udržet svoji váhu.

Mizí do 5.-6. měsíce.

<https://www.youtube.com/watch?v=WdSGWcoNCvY>

Vrozené reflexy

Moroův reflex (úlekový objímací)

Po pádu nazad, po silném zvukovém podnětu nebo při ztrátě rovnováhy, dítě rozhodí končetiny a vzápětí je pokrčí do fetální polohy.

Mizí 4.-6. měsíc. Sloužil dítěti při pádu z matky.

<https://www.youtube.com/watch?v=PTz-iVl2mf4>

Asymetrický tonický šijový reflex (šermířská pozice)

položíme dítě na záda a hlavu natočíme jedním směrem (př. nalevo → pravá ruka a noha se skrčí, levá strana je uvolněná).

Trvá od 1. do 4. měsíce. Je prekurzorem senzomotorické regulace ruky okem.

<https://www.youtube.com/watch?v=dPyBzID->

854

Vrozené reflexy

Symetrický tonický šijový reflex

Předkloní-li dítě hlavu, ruce se mu ohnou a nohy narovnají. Zakloní-li hlavu, ruce se narovnají a nohy ohnou.

Trvá od 6. do cca 12. měsíce. Umožňuje lezení po čtyřech a asi i vztyčení.

Chodící reflex

dítě bude pokrčovat střídavě nohy, ale když ho pustíme tak spadne.

Mizí po 6 týdnech. Znovu se objevuje od 8. měsíce.

https://www.youtube.com/watch?v=JMC_Retz7ck

Uchopový reflex

při pošimrání na noze, roztáhne prsty

https://www.youtube.com/watch?v=AgmEnrVvW_o

Vrozené reflexy

Galantův reflex

Dítě leží na břichu. Pošimráme-li stranu kolem páteře, natočí tam svůj bok.
Mizí kolem 3. a 5. měsíce.

Plavací reflex

<https://www.youtube.com/watch?v=fbSCSHzXkrl>

Babinského reflex

https://www.youtube.com/watch?v=ol_ONpTx2Ns

Motorika

- Vývoj motoriky probíhá odshora dolů (hlava, ruce, tělo, nohy)
- Vývoj probíhá od hrubých pohybů k jemným (klíčkový úchop od cca 9. měsíce).
- Vývoj probíhá od paralelního pohybu obou končetin k oddělenému pohybu jedné končetiny.

Gesellovy vývojové zákonitosti

Princip vývojového směru (gradientu)

- **Kefalokaudální** (od hlavy k patě)
- **Proximodistální** (od centra těla k periferii)
- **Ulnoradiální** (od malíčkové strany dlaně k palcové)

P. střídavého „proplétání“ antagonistických neuromotorických funkcí (flexorů a extenzorů)

P. funkční asymetrie (tendence k postupné specializaci L a P strany těla (prvním projevem je tonický šíjový reflex – „poloha střelce“))

Gesellovy vývojové zákonitosti

P. individuálně řízené maturace (všechny zákonitosti neplatí pro všechny stejně)

P. autoregulace (dítě se ke svému optimu dostává na základě zrání prostřednictvím „výkyvů“)

Motorika

- od 3. měsíce, při položení na břicho začíná „pást koníčky“
- od 6.-7. měsíce sedí (s oporou), předá si hračku z ruky do ruky
- od 9. leze a sedí bez opory
- od 11.-12. měsíce se postaví a chodí – samo si přiblíží žádoucí objekt

